

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frrtal fizethetnek elő, fél éves előfizetés el nem fogadtatik.

Előfizetési és hirdetési díjak az erdélyi gazdasági egylet pénztárához Kolozsvárra czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatról az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala ad felvilágosítást.

Idősb Bodor Pál.

(Született 1808. július 20-án; meghalt 1890. október 2-án)

Egy kedves, jó öreggel van ismét kevesebb köztünk. Október 4-én temették el idősb léczfalvi Bodor Pált.

Szerény, visszavonult életet élt; a zajt, feltűnést kerülte egész életében: de saját körét betöltötte egészen.

Családja, barátai között derült, szelid kedélyével, boldog volt és boldogságot árasztott maga körül. Magánosságának pihenő óráit pedig, mint a természet hű fia: kertjével, fái közt munkálkodva töltötte.

Mennyire eléggült volt, ha olykor a gyümölcsészet barátai házsongárdi kertjében meglátogatták. Örömmel fogadta s a tapasztalt szakember lelkesültségével mutogatta meg kertje kincseit, melyeket évtizedek fáradságával gyűjtött össze; saját kezével ültetett, ápolt: gyönyörűségére magának, hasznára hazájának.

Az „Erdélyi Gazda“ is egyik hű munkását veszíté benne. Méltó, hogy róla igaz szeretettel megemlékezzünk s emlékét hiven megőrizzük és például hagyjuk az utókorra. Rövid életrajza itt következik:

* * *

Született Kolozsvárt, 1808. július 20-án Tanulmányait a helyi ref. kollegiumban végezvén, az erdélyi főkormányásznél nyert alkalmazást, előbb mint tiszteletbeli jegyző s 1837. óta mint fogalmazó gyakornok 1848. évig.

Az ötvenes évek elején mint igazságügyi tisztviselő kezdett szolgálni; 1854-ben a marosvásárhelyi kerületi törvényszékhez tanácsossá neveztetett ki; ennek 1861-ben történt feloszlásakor pedig ismét Kolozsvárra helyeztetett át. Itt előbb főkormányásznél előadó s 64 óta levéltári igazgató lett; míg 1867-ben, 40 évi szolgálat után, nyugalmaztatott.

* * *

A gyümölcsészet iránti hajlamát, hasonlóképpen Pál nevű, édes atyjától örökölte, ki e század első évtizedeiben, mint az okszerü gyümölcsstenyésztés egyik első uttörője szerzett Erdélyben nevet és érdemeket magának; kolozsvári kertjében szakszerűen berendezett gyümölcs-iskolát alapított s ebből nemesített csemetéket árusított el.

A fiu ugyanezen nyomon haladt. A Házsongárd keleti oldalán 4 holdnyi kertet rendezett be, hová fáradhatatlan gondnal gyűjtötte össze főként a hazai nemes gyümölcsfajokat.

Az erdélyi gazdasági egyesületnek alapítása óta tagja volt s ennek gyümölcsészeti szakosztályában, az elnöki tisztet 1874. óta nagy buzgósággal és szakértelemmel töltötte be. Itt az eredeti erdélyi fajok kérdésének tisztázása és a nagyban tenyésztésre alkalmas gyümölcsök lajstromának egybeállítása körül vannak maradandó érdemei. Minden nagyobb gyümölcs-kiállításon ott találjuk; ezek rendezése körül ő maga is sokat fáradozott, gyümölcszeivel is számos megérdemelt kitüntetést nyert.

Az ő nevééről elnevezve bírjuk azt a közép nagyságu, zöldes-sárga renet almát, mely a néhainak atyja által külföldről, illetőleg Schönbrunból hozatott oltógalyak közül vált ki.

Mikor már erejét gyengülni érzé s kedves kertjébe is mind ritkábban látogathatott ki: átadta annak kezelését fiának, Bodor László törvényszéki bírónak. Legyen az még sokáig élő emléke, melyet féltő gondnal utódaira bízott, hogy közhaszonra, a haza javára megőrizzék!

Jellemének kiegészítésül följegyezzük, hogy jeles zeneismerő és gordonkajátékos s egyideig a kolozsvári zenekonzervátorium elnöke volt.

Legyen nyugalma az anyaföldben csendes, emléke áldott!

Szabó Sámuel.

A családi gyászjelentés így hangzik:

Alólirottak mély fájdalommal jelentik, a maguk, valamint számos közelebbi és távolabbi rokonok nevében, hogy a hű férj, szerető édes atya, após, nagyatyja és jó rokon: **Idősb Léczfalvi Bodor Pál**, nyugalmazott törvénytudós tanácsos, az erd. gazdasági egyesület tiszteletbeli tagja és gyümölcsészeti szakosztályának elnöke, folyó évi okt. hó 2-án déli 12 órakor, életének 83-ik és boldog házasságának 53-ik évében, végelgyengülés következtében megszűnt élni. Hült tetemei folyó hó 4-én d. u. 4 órakor fogna felszénutezai 5. számú házatól, az ev. ref. egyház szertartása szerint, felette tartandó rövid ima után, a családi sírkertbe helyeztetni. E végtisztességre a rokonok, barátok és ismerősök szomoruan meghivatnak. **Kolozsvárt, 1890. október hó 2-án.** Gaiser Vilma, néhai id. Bodor Pálné. Gyermekai: Bodor Vilma, dr. Scheitz Antal ügyvéd özvegye és gyermekai: Vilmos, Endre, Pál; Bodor László törvénytudós bíró és neje: Laffer Róza és gyermekeik: László, Irma, Erzsi, Lajos; Bodor Antal, az erd. ev. ref. egyházkerület igazgató-tanácsának titkára és ügyvéd és neje: Incze Ida és gyermekeik: Anti, Ida, Ákos, Ilona, Kálmán, Vilma, József; Bodor Nina, férje Széky Miklós gyógyszerész és gyermekök: Tibor; legifjabb Bodor Pál és Bodor Alice, mint unokák. Gaiser Anna, nagybaczoni Incze Dániel özvegye; Gaiser Róza, Walheim József özvegye, mint az elhunyt sógoróni.

Jegyzőkönyv

az erdélyi gazdasági egyesület állatkiállítási szakosztálya végrehajtó-bizottságának Kolozsvárt, 1890. évi aug. hó 27-én tartott üléséből.

Elnök: Gróf Bánffy György, szakoszt. elnök; jegyző: Szakáts Péter, gazd. egyl. titkár.

Jelen voltak: Jakab László, báró Jósika Gábor, Nagy Mór, Reich Albert, Sárosy Pál, Sigmond Dezső, dr. Szentkirályi Ákos.

1. Olvastatik a múlt ülés jegyzőkönyve, melynek kapcsán a titkár jelenti, hogy annak minden intézkedése végrehajtott. — Tudomásul vétetvén, a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére fölkéretnek báró Jósika Gábor és dr. Szentkirályi Ákos tagtársak.

2. Kolozsvár sz. kir. város tanácsa átiratilag tudatja, hogy a kiállítással kapcsolatosan rendezendő tárgysorsjátékhoz politikai biztosul dr. Nagy Mór tanácsnokot küldötte ki — Tudomásul vétetik

3. A baromfitenyésztők országos egyesülete tudatja, hogy közvetítése útján mily árokon volnának baromfiak beszerezhetők — Tudomásul szolgál.

4. Waas Valentin geisenheimi gyáros számlát küld a kiállításra tőle rendelt gyümölcs-konzerváló eszközökről, 222 márba összegről. — Közlendő gr. Schweinitz Gyula urral, mint a mellékiállítások elnökével.

5. Ministerium f. é. 39,168. sz. a. az 591. sz. felterjesztésre ér-síti a szakosztályt, hogy felhatalmazta már gr. Schweinitz Gyula köz-gazdasági előadót arra, hogy a kiállításon leendő bemutatás céljából gyümölcsíz-főzöt és aszalókat vásároljon, valamint, hogy 10 drb. ezüst állami érem megküldése iránt intézkedett. — Köszönettel fogadtatnak.

6. A m. kir. fővámigazgatóság 2550. sz. tudatja, hogy a nm. m. kir. pénzügyministerium a mellékiállításokra külföldről küldendő tár-gyak vámmentes behozatalát megengedte és ezeknek, ily módon való kezelése iránt az intézkedések megtétettek. — Örvendetes tudomásul szolgál.

7. A m. kir. államvasutak igazgatósága tudatja, hogy a mellé-kiállításokra küldendő tárgyak kedvezményes szállítását is engedélyezi s ez iránt az állomásokot utasította, valamint az üzletvevősegeket az iránt, hogy az általuk az állomásokon kiragasztatható plakátok száma iránt az egyeletet tájékozzák. — Köszönettel fogadtatik.

8. A kiségitő-takarékpénztár-szövetkezet a szakosztály átiratára tudatja, hogy Csermák pénztárnokot a kiállítás idejére, a belépti díjak felügyelete és számadásba vétele végett szabadságolja. — Köszönettel tudomásul vétetik.

9. Kolozsvár sz. kir. város rendőrfőkapitányi hivatala tudatja, hogy a kiállítás alkalmára a kívánt időre és számban a rendőri felügye-let iránt intézkedés tétellett. — Köszönettel tudomásul vétetik.

10. Egyleti pénztárnok jelenti, hogy a néh. br. Bánffy György ur részvényeinek utolsó részlete is befizettetvén, a szelvények kisorsolás alá veendő, valamint maga az öt részjegy is kiadandó lenne, minthogy a befizetéskor a részvényeket tartalmazó könyv a Hintz hagyatékától még kézhez nem juthatván, ezek kiadhatók nem voltak. — Az egyleti pénztárnok utasítatik úgy a részjegyszelvények számainak annak idején az urnába helyezése, valamint a részjegyeknek kiadása iránt.

11. Felmerülvén a már esedékessé vált, de még be nem fizetett részjegyilletmények iránti intézkedés szüksége, — határozottatott: Az

illetményeikkel még hátrálékban levő részjegytulajdonosok egyszerű felszólítás útján erre figyelmeztetendők és a befizetésre felhivandók.

12. A titkár jelenti, miszerint átkutatta az irodát, illetve a szekrényeket, de okleveleket nem talált, így ezek beszerzése iránt utasítást kér. — Megkérdezendő még Gamauf Vilmos volt titkár, hogy vajjon maradtak-e a múlt évről oklevelek s ha igen, hol találhatók? Ha nem léteznek, az esetre a titkár megbizatik az utánrendeléssel.

13. Br. Jósika Gábor jelzi, miszerint sok czimtábla hiányzik. — A hiányzó czimtábiák pótlandók.

14. Gróf Bánffy György elnök jelenti, miszerint magán uton megtudta, hogy földm. minister úr ő nagyméltósága szeptember hó 1-én — a kiállítás utolsó napján — fogja szerencsételni azt magas látogatásával s Kolozsvárra ugyanaz nap reggel fog megérkezni. — A minister úr ő nagyméltósága tiszteletére rendezendő banquette szeptember 1-én délután 1 órára állapittatik meg s az az iránti intézkedések megtételére jelenlevő Sigmond Dezső úr ismételten felkéretik. A tisztelgés és fogadtatás a már megállapított sorrendben fog eszközöltetni.

15. Sigmond Dezső jelzi, hogy Nagyszebenből 26 százsz gazdátárs jön a kiállítás meglátogatására, a kiknek elszállásolásuk iránt intézkedés volna teendő. — Felkéretik az ép jelen levő dr. Nagy Mór városi tanácsnok úr, miszerint sziveskednék személyes befolyásával a tanácsnál oda hatni, hogy az érkező vendégek megfelelő elszállásolása eszközöltessék.

16. Elnök: Gr. Bánffy György — a jurynek még elnöke nem lévén — erre ajánlja báró Wesselényi Bélát. — Az ajánlat örömmel fogadtatván, az összjury elnökéül br. Wesselényi Béla úr egyhangulag megválasztatik és az elnök fölkéretik, hogy ezt a báró ural táviratilag tudatni s ennek elfogadására felkérni sziveskedjék.

17. Felvetetett, hogy mi történjék azon tagokkal, a kik a múlt év óta lefizették részjegyilletékeiket, valamint a kik újan léptek a szakosztály kebelébe, t. i. bejöjjenek-e ezek részjegyszelvényszámai már most a sorsolási urnába, vagy csak jövőre? — A pénztárnok felszólítandó, hogy a kisorsolás jegyzékét állítsa össze és — ha lehet — mutassa ki, hogy mely szelvényszámok sorsoltattak ki és melyek vannak az urnában? Ha ez lehetséges, már az idén bejöhetnek a hivatkozottak számai, ellenkezőleg azonban csak a jövőre.

18. A végrehajtó-bizottságnak ezen közgyűléssel a mandatumata letelvén, indítványoztatik, hogy a f. hó 30-án tartandó közgyűlés napi-

rendjére a végrehajtó választmány ujjaalakítása kitüzessék, valamint a közgyűlés egész tárgysorozata állapittassák meg. — Az indítvány helyséllessel fogadtatván, a közgyűlés tárgysorozata megállapittatik és abba a végrehajtó bizottság megválasztása is fölvétetvén, szavazó-czédulák nyomtatása iránt intézkedés tétetik.

Több tárgy nem levén, elnök az ülést bezárja.

Kmf.

Hitelesítik:
Báró Jósika Gábor,
Dr. Szentkirályi Ákos.

Gróf Bánffy György,
elnök.
Szakáts Péter,
titkár.

Szüretünk előtt.

Szükségesnek tartom még szüret előtt megirni egyetmást ez évi sajnós tapasztalataimból.

Talán nem is szólok arról az — előttünk szőlőszők és szőlőbirtokosok előtt — minden földi teremtsnél hatalmasabb, győzhetlenebb szőlőtétüről? hisz beszél arról eleget az a kis miniszteri lap (Földmívelési Értesítő) s még egy-egy „szakértő“ — s hinti a port a világ szemébe nem egy okvetetlenkedő író, meg nem is tudom miféle jó-biszemü fillokszera-tudós s kábitják fejünket — azaz hogy fejeiket azoknak, a kik még járatlanok Izraelben, orvosszereikkel, ojtás, ültetés s más minden kigondolható módokkal — s ha azt találjuk kérdezni — komolyan — magától — a praxisban munkáló legelső országos intézőnktől, hogy hát istenigazában quid nunc?! feleletül azt adja, hogy majd az enquette megmondja s punktum.

Vagy szóljak a lapunk mult számában is fölemlített — kolozsvári — „Peronospora viticolá“-ról?! Erről sincs mit szólni az ott mondottak mellé, csak annyit, hogy a hol ez a g o m b a - b a j legnagyobb mértékben föllép, az a tulajdonos igen gyenge szőlősgazda, mert a földnek kellő mély mívelése s különben is a maga idejében történő megmunkálása mellett, nincs a földnek áldottabb s illetve jutalmázóbb és kevésbé megbetegülő — megbetegíthető növénye, mint épen a szőlő.

Hát ahhoz a (pár év óta általánosan elterjedt) tőkék derekai elodvasodásához mit szól a tudomány?! Nem reflektálok rá. Csak azt mondom, hogy ettől sem kell nagyon megijedni, mert ez is csak a

hamaros és nem eléggé vigyázó elfödési elbánásnak a következménye. A mikor a hirtelen hajlítás és lábbal kiméletlenül ráállás, taposás okán a törzs, illetve vesszők, földhöz közel álló részei megpattanak s legtöbb helyen nem levén szokás az ugynevezett agginának földdel való eltakarása, a közelebbi múlt két rendkívüli téli időjárás úgy megdolgozta, hogy ezen, szintén elszomorító bajnak eo ipso be kellett következni. Hanem azért a földben levő nyak és gyökérzet ép s ha e bajt, — még ha rakva is fűrttel a karika — a föllépés stádiumában igyekszünk orvosolni, — t. i. földszinten alól, egy kapavágásra, tőkénket le-metszeni, hogy tultengése miatt teljesen meg ne betegülhessen szőlő-növényünk s így még azon évben, teljesen ép és termőképes, friss sarjakat hoz. Legtöbb helyen ez okozza — nagy ijedelmünkre — a dús terméssel megrakott karikák elpusztulását is. Vigyázzunk tehát jobban szőlőink elfödése alkalmával.

Hála Istennek, hogy — Szaniszló dr. szerint — „Erdélyben még csak egy kis pontról van följegyzés“ a P. viticoláról. Lenne kegyes értesíteni a tisztelt tanár ur annak az egy pontocskának a tulajdonosát s maga is tegye meg saját érdekében, hogy ásassák s illetve kapáltassák föl csak jó mélyen a jövő kora tavaszon szőlőjüket s miveljék tovább is a maga igazi módja szerint: esztendő ilyenkor ezen az egy vagy két pontocskán sem lesznek kopaszok drága szőlőtőkék, már szüret előtt, a levélzettől.

Sok Istenverése van ugyan a gazdálkodással foglalkozó természet fiain, de én, bátorkodom kimondani, hogy jó mély miveléssel teméntelen bajnak gátat vethetünk s még az átkos gyöktetűnek is nagy mértékben utját vágthatjuk, ha tőkénk harmat-gyökereit kapabejárásig minden tavaszon letisztítjuk s ezeket a szakálygyökérkéket halomra rakva, netaláni gyanakodásunk okán leforrázzuk, vagy elégetjük, a földet, jelzett módon miveljük s a lehetőségig hamuval, meg majorságganéjjal vegyített trágyával igyekszünk dús tenyésztést eszközölni szőlőnknek.

Ezekben kulminálhat minden orvoslás, minden „ahhozértőség“ itt nálunk Erdélyben és semmi másban. Vagy, a mint nagyérdemű volt titkárunk: Gamauf bátorkodott egy év előtt e lapok júliusi, 13-ik számában kimondani: vagy . . . vagy! De hagyom ezt is! Videant Consules.

Mi is van csak „szüret előtt“ tisztelt olvasóm? Annyi minden volt a tavasz óta, hogy már alig-alig hittük, hogy lesz valamink. A ki-

váló szépnek mutatkozó tavaszi időt annyira elrontó május végi és júniusi hideg esőzés, a mely éppen szőlőink virágzása táján hullatta károsító csöppjeit, szőlőfajaink nehányát annyira tönkre tette, hogy alig termékenyülhetett csak harmadrésznyi bogyója is a leendő fürtöknek. Erre jött júliusban igensok helyen egy pár jég hullás, hozzá egy kis ragya s betetőzőül, éppen a legjobb fejlődés idején, vagy öt-hat heti alig kiállható meleggel társult szárazság. S ezek, egymás kedvéért, úgy megrontották szüreti kilátásainkat, hogy most, éppen a szüret előtti napokban alig-alig tudunk kedvünkhöz jőni

Különösen gyarló, erdélyi faju szőlőink legkitünőbbje: a kövér; továbbá a leányka, tramini, a kiváló szép és jó *genuai zamatos* = uva reginae, Madelaine, Angevine, sárga lindai, Carbenet franse, a boros (vékonyhéju) fajok, a muskotályok egyáltalában, bakator, járdovány s még nehány.

Ezekkel szemben elég jól kötött a Chasselasok csaknem minden változványa, a Wiebert és Royal rouge kivételével; a korai Madelaine-imperial és Royal, malinger, málvázia, zöld lindai, opportói, nemes kadarka, görög, török, Balogh Pál = pápa-szőlő, budai zöld, mézes fejeér, ezerjő, tihanyi fehér, furmiu vagy som, király vagy lámpor, sárfejeér, rajnai és olasz riezling, Semillon és Sauvignon, Carbenet Sauvignon, Russanne, Epinette, Marsanne, Sirah, szürke és fekete barát, Merlot. Malbek, trollingi, piros és fejeér elbeni, mind-mind, kielégítően viselték magukat hozam tekintetében. †

S ma — szept, 28-án csaknem mindannyija már élvezhető is, — nagyobb részük éppen jó édes, anélkül, hogy válogatnunk kellene a gerezdeket.

Igaz, hogy e referádám saját gyűjteményem és az erdélyi gazd. egyeslet nagyutczai szőlőtelepe állapotáról szól, itt Kolozsvártt; de tekintettel arra, hogy még csaknem két hét van az Erdélyben szokásos szüretelési időig, a szemmel látható érési fejlődés, ha mennyiségben éppen nem is kielégítő, de minőségben a tavalyihoz hasonló szürésével biztat.

Nem tudom, hogyan lehetne szerét ejteni annak, hogy kevésbé jártas szőlőismerő, vagy e dologgal éppen teljesen ismeretlen olvasóinknak hogyan állithatók testi szemeik elé, a főnnebb jelzett s már ezt csaknek kétszer ekkora számban meghaladó gyűjteményt, — mint ugy, ha pl. okt. 15—20-áig, Kolozsvárt jártok alkalmával jelzett helyen, az utóbbit pedig k.-magyarutczai 62. és 66. számú kertjeimben megtekinteni sziveskednek.

Igy aztán véghetetlenül megkönnyebbülne ugy a bor-, mint csemege-fajok megválasztásának kérdése. E tekintetben ugy itthon, elébb jelzett 66. számú lakásomon s másik kertemben, mint az egyesület mondott telepének megtekintéséhez, szives készséggel ajánlom föl szolgálatomat.

Minthogy azonban, ebben a közvetlenül történhető látogatási szerencsében, ahhoz képest mégis vajmi kevesen részesülhetnek, megkönnyítendő a dolgot, legjobb meggyőződésem szerint ide jegyzem azon fajokat, melyek mind csemege-, mind boradás tekintetében első helyen érdemlik figyelmünket.

Csemege-fajok közül, mindenek előtt azt a tízféle korait kell főlemlitenem, a mely á. t. a. aug. 29, 30, 31. és szept. 1 én tartott állatkiállítással kapcsolatos mellékiállítások gyümölcsészeti osztályában kiállítatván, első aranydíjjal tüntették ki. Pl. a Madelaine Angevine, Royal és imperial, malinger, szömüri muskotály, sárga és zöld lindauí, málvázia, Chasselas imperial és genuai zamatos, vagy uvareginae; mely utóbbi, habár nem is érik éppen egyidőben elébbiekkel, kiváló figyelmünket érdemli. Két-három hét különbséggel következnek aztán, minden tekintetben érdemes, közönséges fejr és piros Chasselasok, passatutti, Chass. Fontainebleau, Chass. Malakoff, Chass. diamant; muskotályok közül: a frontignac, Ottonel, hamburgi kék és rozsdás hazai, a quadrat, l'enfant Treuve, s ha nem volna oly könnyen hasadó — mint kövér szőlőnk — a Croquante, vagy vanillia traube.

A borfajok közül, már ismeretes hazai kövér, király, boros, járdovány, leányka — s jó meleg helyen — somszőlőinken kívül: a rajnai és olasz riezling, Sauvignon és Semillon, az opportói fekete és szürke pineau, Carbenet és Carbenat franse, zöld és piros Sylvania, mint bő és speciális bort adó szőlőket tartom kötelességemnek felsorolni

Van még igen sok jeles — a mint soraim elején már föl is említém, de azok még nem lévén eléggé kipróbálva: mellőzöm. S még enynyit is nagy bátorságnak tarthattam javaslatba hozni, mondhatná számtalan elcsüggedt lelkű szőlőbirtokos társunk, ebben az igazán megdöbbentő fillokszerás helyzetben.

Hanem én inkább, tisztelt olvasóim, az erdélyrészi üggyársaim érdekében kívánok szólni, minthogy itt még — hála Istennek — oly csekély a baj, hogy e miatt, talán nem is szükség desperátióba engednünk magunkat. S éppen azért kellene iparkodnunk ujabbnál-ujabb

helyeket is fölfogni, hogy ott, tul Erdély bércein, mabolnap megsemmisittetik e cultura s igen üdvös dolog lesz, ha tölünk, majd idővel, ismét beplántálhatják szegény szerencsétlen ügýtársaink régen letarolt területeiket.

Mintha hallanám — plántálni óhajtó olvasóm ama kérdezését, hogy hát honnan vegyük az ajánlatba hozott sima, vagy gyökeresített vesszőit?! E tekintetben nem lehet fönnakadnunk s éppen azért látám szükségesnek idején hívni föl a figyelmet, hogy kiki a magához legközelebb eső, speciális bor és csemege-fajokkal bíró társaitól szerezhesse be a szükségeltető anyagot.

Igaz ugyan — és ez nagyon sajnós — hogy gyökeresített vesszők telepéről itt Erdélyben nincs tudomásunk, csupán nekem van évenként, egy pár ezer eladó gyökeresített, miből alig jut egy-egy jelentkezőnek 10—20 s esetleg 40—50 pár; de lehet kapni simát elegendőt, nevesebb, nagyobb szőlőbirtokosainknál. Csakhogy erősen ügyelnünk kell a fillokszeramentes helyekről való hozatalra. Mely tekintetből igen óhajtandó lenne, hogy valódi szakértők által meg-megújuló vizsgálatok eszközöltessenek.

Erdélyen kívülről pedig sem egyet, sem mást, mert ott már aligvan inficiálatlan hely, alig található szüz szőlőtőke. Az amerikai fajokkal való manipulatiótól pedig plane őrizkedjünk, mert ezzel eo ipso biztosan beplántáljuk a fillokszerát s bármennyire is bizom Erdélyben díszlő szőlőink ellenálló erejében, egy szép napon arra a gyászos esetre ébredhetünk, hogy bizony mi is tönkre jutottunk.

Félre hát minden könnyelműsködéssel! El avval az amerikai alanyokra nagyban való zöldojtás teljességgel eléggé meg nem fontolt eszméjével; — kivált ott, a hol nagyobb területeket szándékszunk s a hol a tél fagya ellen elfödni kénytelenítettünk plántálni szőlőinket. Ültessünk filloxeramentes gyökérnemeket s illetve nemes fajú sima vesszőket; s miveljük az emlitettem módon s én hiszem, meg vagyok győződve, — a mint a 10—12 éves, különben elég szomorú medgyesi példa is mutatja, hogy mi még akkor is meg leszünk elégedve drága szőlőtőkénk hozamával, a midőn nagy kutatóink hivatalból itt-ott e veszedelmes tetü föllépését s illetve jelenlétét constálják is. —

Szentgyörgyi Lajos.

Hogyan kezelendők az anyakoczák, a melyek malaczaikat nem engedik szopni?

A koczák, melyek malaczaikat nem engedik szopni, rendszeren heves tejlázban szenvednek.

A szopás folytán meggyuladott emlők fájdalmi a disznókat bosszúsá teszik, úgy, hogy a malaczkok után harapnak, vagy fel is eszik.

A fékentartása az anyaállatoknak, ilyes esetben nem sikerül, a szájkosár alkalmazása is, mint több példa bizonyítja, hasztalan volt.

Régen a babona némely vidéken azt írta elő, hogy az anyaállatoknak, a szülésnél, egy darab szalonna adandó, hogy természetes vágyukat a hus után, kielégíthessék.

Azonban e szer nem használ. Disznótenyészdékben hosszú éveken át szerzett tapasztalataim szerint, a következő szer tett jó szolgálatokat.

A malackozandó anyasertéseknek, már napok előtt, minden étetésnél, nagyságuk szerint, 10—15 gramnyi „Glaubersó” adandó az élelmebe és ez az adag, körülbelül nyolcz napig, malackozás után is tovább adandó.

Ez egyszerű szer által elejét vesszük a székrekedésnek, mi többnyire főoka e bajnak.

Ajánlandó mindenestre, hogy az ilyen állatok a tenyésztésből kizárassanak, sőt az anyakoczákat sem kell többé malaczoztatni; mert úgy látszik, hogy e bajra öröklési hajlamuk van.

Teheneknél is, ha borjazás után, meggyullad tőgyük, ajánlandó a glauber-só, az előirt módon.

Már sokszor előfordult, hogy Yorkshire fajú koczák malaczaikat nem engedték szopni. Eddigelé kivétel nélkül a következő két egyszerű szerrel segitettem magamon.

A malaczkoknak születésük után mindjárt alaposan eltöröm, egy csiptető fogóval, — a többnyire meglehetősen hosszú és éles fogait. Továbbá adok a rozszindulatu disznónak eleségébe, vagy italába egy $\frac{1}{2}$, vagy egész liter pálinkát. A disznó ezáltal elkábul és fáradt lesz és ezen állapotban elfogadja malaczákat és többnyire ez egyszeri lerészegítés által a legjobb anya lesz.

Ézen, talán különös, de kipróbált eljárásnak nem észleltem semmi hátrányát az anyakocza, vagy malaczkok egészségére nézt. Ilyen koczákat tenyésztésre rendszeren tovább használtam. —

A szarvasmarha puffadása ellen.

Gyakran nagy gondot okoz a gazdának a szarvasmarha és juhok felpuffadása és szerencsés az a gazda, kinek mindjárt kéznél van egy gyorsan ható szer. Mert ha e bajnál nem használjuk azonnal az alkalmas gyógyszert: az állatok legtöbb esetben oda vesznek. Igen gyakran, a gazdák erős szagu anyagokat alkalmaznak, mint szalmiak-szesz stb., miáltal a tej különös izet kap. Az efféle mixturák sajt és tejfel gyártásnál is káros hatást idézhetnek elő.

Tanácsos tehát ilyen esetekben ártalmatlan és mégis gyorsan ható eszközöket alkalmazni.

Ily eszköz, mint sokszorosan tudva van, a disznózsir.

Egy jeles állatorvos Bongthon, hosszú időn át kutatott a puffadás ellen biztos és könnyen beszerezhető szer után. Véletlenül azon tapasztalatra jött, hogy a közönséges disznózsir, eme, igen gyakran öldöklő betegségnél a legjobb.

Ennek igazolásául nyilvánosságra hoz egy orvosi szaklapban követhető gyógytörténeteket:

Kevés idő előtt a tehenek löhere-földre jutottak; egy azok közül nagymérvű puffadást kapott és megdöglött, más kettőt ugyan még haza tudták hajtani, de azok is nagyon szenvedtek a pufladás miatt. Bongthon erre hamar $\frac{3}{4}$ kiló disznózsirt hozatott s azt következőleg használta.

Egy literes edénybe tette a zsirt és forró vízzel megtöltötte. Midőn a zsir megolvadt és kihült, felét egy üvegflaskó segítségével a két tehenbe töltötte, úgy, hogy azok fejüket egyenesen kellett tartaniok és ezalatt az állat baloldalát lassan és mértékletesen megnyomatta ott, a hol a gyomor leginkább felpuffadva látszott. 15—20 percz mulva az állatok ismét tudtak futni és a puffadás eltűnt.

Hasonlóan érdekes a következő eset is: Több tehen, melyek a legelőre hajtattak, megbetegedtek e puffadásban. Midőn Bongthon oda ért, három tehenet már dögölve talált, ötöt pedig annyira tele gázzal, hogy mozdulni sem tudtak. Ismét alkalmazta a disznózsirt az előirt módon s a teheneket meggyógyította. —

A tyukok rossz szokásai.

Ha a szárnyas állatok birtokosai szerencséjére nem is gyakran, de itt-ott tyukoknál mégis előfordul, hogy tojásaikat héjastól megeszik, vagy pedig tollaikat kölcsönösen kiránczигálják és Baldamus különösen

az utóbbi helytelenségnél jogosan utalja a közmondást: „Rosz példák elrontják a jó erkölcsöket.“ A mi a tojás-evést (zabálás, falás) illeti, e bajokat többen abban keresik, hogy a tyukok a tojókosárban levő eltűnt tojásokat feleszik és így a csemegefalatot idővel az ép tojásból is megkivánják, mások ismét azt hiszik, hogy ennek oka az igen nagy tojás-héjakban keresendő.

E sorok írója azonban egy más okot talált, még pedig következőben: Ha tojó-tyukok a kotlaskor kevés vizet kapnak, akkor bizonyosan előáll az az eset, hogy rákapnak a tojásokra és szomjuságuk csilapítására egyik, vagy másikat feleszik.

E baj elhárítására nagyon sötét kotló-ketreczek, egyes esetekben eredménnyel alkalmaztattak és sokan tanácsolják forró tojás-hajak elődobását, mi azonban csakis káros hatásu lehet, a mennyiben igen könnyen gyuladást, illetve a begybőrnek elégetését hozott magával; a legegyszerűbb azonban ilyen állatokat megölni, vagy megölésre eladni és miután többnyire jól vannak táplálva, husértékök többnyire egyformának vehető a fiatal tyukéval, a melyet helyébe veszünk. A toll-kihuzás — fájdalom — jobban el van terjedve, mint az előbbi, hanem ennek is megvan az oka, az igen kevés friss vízben és az ülőpálczák szűk elhelyezésében.

Ha például télen a tyukok gyakran napokon át az ülőpálczákön, vagy épen a ketreczben vannak és ezt csak étetés idejében hagyják el, úgy akkor unalomból azt a szokást veszik fel, hogy ingerlik és csipdelik egymást és ha egy toll enged s a tyuk annak alsó végét csőrébe veheti, akkor egy folyadékhoz jut, mi kedves kárpótlásul szolgál a hiányzó víz helyett, így folytatja azt tovább, több tollat kihuzván, rossz példával jár elől, mit a többiek is igen hamar követnek.

Ez esetben is ez állatok megölése a legjobb eszköz, hacsak az ülő-pálczák tágasabb szétoosztása által e bajon segíteni nem tudunk.

K . . . i.

Vegyes közlemények.

— **Alagsövek beszerzési forrása.** Gazdasági egyesületünk által a fogarasi m. kir. állad. ménesuradalom igazgatóságához e kérdésben intézett megkeresvényre, említett uradalmi igazgatóság a következőkben válaszolt: Folyó hó 8-án kelt 1161. sz. megkeresvényére tisztelettel válaszoltatik, hogy ezen ménesuradalom felső-veniczei alag-

cső-gyárából jelenleg következő árak mellett kaphatók alagsövek u. m. 1 1/2 hüvelyk belvilágúak 1000 drb 13 frt; 2 hüvelyk belvilágúak 1000 drb 16 frt; 3 hüvelyk belvilágúak 1000 drb 23 frt, mind loco, gyár. — A gyártól a homorodi vasuti állomásig egy paraszt szekér rakomány után 2 frt 50 kr. fuvar számittatik; feltér pedig egy ilyen szekérré az 1 1/2 hüvelykes csövekből 800 drb; a 2 hüvelykes csövekből 500 drb; a 3 hüvelykes csövekből 300 drb. A vételár és fuvarbér a homorodi állomásig a megrendeléssel egyidejűleg — tehát előzetesen — fizetendő ezen igazgatóság pénztáránál. Rottler, igazgató.

— **A műtrágya beszerzés tárgyában**, az országos magyar gazdasági egyesület trágyabeszerzési szövetkezete következő felhívást küldte szét: A magyar thomassalak termelését emelni sikerült a hazai gyártásnak, minélfogva augusztus—szeptemberi szállításra újabb 100 waggont sikerült a gazdaközönség számára lefoglalnunk. A különbség csak az, hogy most 3 frt árban szerezhető be, loco Budapest, teherpályaudvar. Azon tisztelt gazdatársak, a kik ily áron thomassalakra reflectálnak, megrendeléseiket az orsz. magy. gazdasági egyesület trágyabeszerzési szövetkezetéhez, Budapest, Köztelek, sziveskedjenek intézni. Az elküldés a megrendelések sorrendjében eszközöltetik. Budapest, 1890. augusztus hó 18. Ordódy Lajos, igazgató.

— **A szőlők adómentesítése.** Hir szerint a pénzügyminiszter törvényjavaslatot nyújt be a képviselőház asztalára, mely szerint az újra telepítendő szőlők állandóan adómentesek lesznek. Ha tekintetbe vesszük, hogy a filloxera elleni védekezés mily roppant költséget igényel a szőlőbirtokosok részéről s mily sokba kerül az új telepítés: méltányos, hogy az újonnan telepített szőlők adóval ne terheltessenek, legalább egy bizonyos, mindenestre hosszabb ideig. Az alkotandó törvény buzditólag fog hatni új szőlők telepítésére s azokban megnyíló új jövedelem-forrás az általános adozóképességet fokozni fogja, tehát az államháztartás sem szenved oly tetemes rövidséget; de elvégre is, az új szőlők valamikor csak adózás alá fognak kerülni s pótolni fogják az e czimen évenként mutatkozó veszteséget, míg e kedvezmény hiányában, az új szőlőkben, jövőre kilátásba helyezendő adóalap, a látszólagos veszteséghez képest aránytalanul kisebb lesz.

— **A friss tojást** felösmerhetjük, ha egy liter eső, vagy folyó vízben feloldunk 144 gramm konyhasót és a tojást beletesszük. Az egy napos tojás leszáll az edény fenekére; a két napos nem száll egész a

fenékiig ; a három napos már a víz színe alatt uszik, míg az öt napos a víz színén marad és pedig minél régebb, annál magasabban.

— **A friss szőlő konzerválása.** Az érett szőlőfürtöket, miután a hibás szemek eltávolítottak, a francziák hordókba rakják, p a r a f a p o r közé, úgy, hogy minden hézag a fürtök és szemek között ki legyen töltve. Az ekként kezelt szőlő, állítólag egy évig is eltartható, friss állapotban.

— **A cserebogár-pajodokat** Franciaországban benzinnel kezdik legujabban pusztítani. Szénkéneg-fecskendőhöz hasonló fecskendőkkel fecskendik a földbe 5 cm. mélyen. Egy katasztrális holdon a pajod kipszttítás 9—10 forintra rug.

Piacni árak.

A heti vásár		Gabona mérték	Tiszta búza	Elegy búza	Rozs	Árpa	Zab	Törökbúza	100 kiló		1 köbméter tűzifa	1 kiló mar-hahús
helye	ideje								széna	szalma		
k r a j e z á r o k b a n												
Budapest	X. 13	q.	753	—	695	830	660	635	—	—	—	—
Brassó	» 10	hl.	590	360	420	380	240	380	120	50	260	44
Deés	» 7	»	680	560	480	—	320	550	280	180	220	36
Fogaras	» 10	»	550	450	350	—	240	473	220	120	240	32
Gyula-Fehérvár	» 4	»	575	500	375	—	300	335	350	200	300	36
Kézdi-Vásárhely	» 9	»	540	—	360	340	240	400	350	90	240	32
Kolozsvár	» 9	q.	700	—	600	—	600	490	300	140	300	38
Maros-Vásárhely	» 9	»	650	490	535	420	540	455	200	150	208	38
Nagy-Szeben	» 10	hl.	500	400	380	360	220	380	150	120	350	42
Nagy-Várad	» 7	»	520	410	380	364	235	364	220	120	300	48
Sepsi-Szt.-György	» 9	»	540	460	360	320	220	150	400	150	150	32
Szász-Régen	» 9	»	525	430	340	290	190	310	200	100	260	36
Torda	» 11	»	525	325	325	300	225	300	300	30	225	36

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Áron, Br. Jósika Sámuel
Szabó Sámuel, Vörös Sándor.

Felelős szerkesztő: Szakáts Péter.

HIRDETÉSEK.

Regaleváltság

kötvény birtokosait

ezenel tisztelettel értesitem, hogy

regaleváltság kötvényeit,

ugyszinte

az ezekre szóló és a kormánytól három évi kamat-
szelvényekkel ellátva kiadott

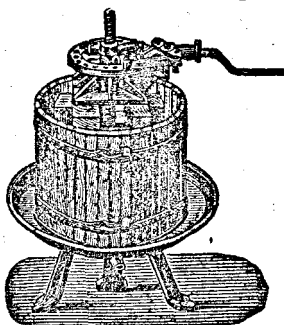
u t a l v á n y o k a t

10. a legjutányosabb árban megveszem.

4-6

HUTFLESZ KÁROLY.

Mindennemű mezőgazdasági, szőlőmivelési és borászati gépek.

Beprések,
gyümölcsajtók,
szőlő- és gyümölcs-
malmok

legújabb
szerkezetek
különböző
nagyságban.

Peronospora-készülékek, cséplő-
gépek, tisztító-malmok, valamint
járgányok, tengeri-morzsolók, ve-
tőgépek, ekék stb. stb.

Aszaló-készülékek gyümölcs és főze-
léknemekre.

Önműködő zöldtakarmányi prések.

Szecekvágó-gépek a legnagyobb választékban, a legolcsóbb
árakban jeles kivitellel szállítja

HELLER IGNÁCZ, Bécs, Práter-ut. 78. sz.

Árjegyzékek és mindennemű tudósításokat kívánságra gratis és franco.
(Díjmentesen.)

Tevékeny közbenjáró kívántatik és jól jutalmaztatik.

(1.) Árulóknak magas engedmény. (13-20.)